

2-SHO‘BA

RAQAMLI IQTISODIYOT UCHUN INFRA TUZILMALAR

O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOT SOHASINI RIVOJLANTIRISH DAVRIDA KORXONANING INTELEKTUAL RESURSLARINI BOSHQARISH

p.f.d., prof. Turakulov Olim Xolbo‘tayeovich

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali, Jizzax, O‘zbekiston, Director@jbnuu.uz

Kayumov Oybek Achilovich

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali, Jizzax, O‘zbekiston, oybekuzonlined3@gmail.com

Kayumova Nazokat Rashitovna

Jizzax SAMBHRAM universiteti magistranti, Jizzax, O‘zbekiston, nazokatomanova9@gmail.com

Annotatsiya: Tadqiqot mavzusi IT kompaniyalarining intellektual resurslarini boshqarish jarayonida yuzaga keladigan tashkiliy va iqtisodiy munosabatlardir. Ishdan maqsad IT korxonalarining intellektual resurslarini raqamli iqtisodiyotda boshqarishni tahlil qilish, shuningdek, ularni boshqarishni takomillashtirish yo‘nalishlarini aniqlashdan iborat.

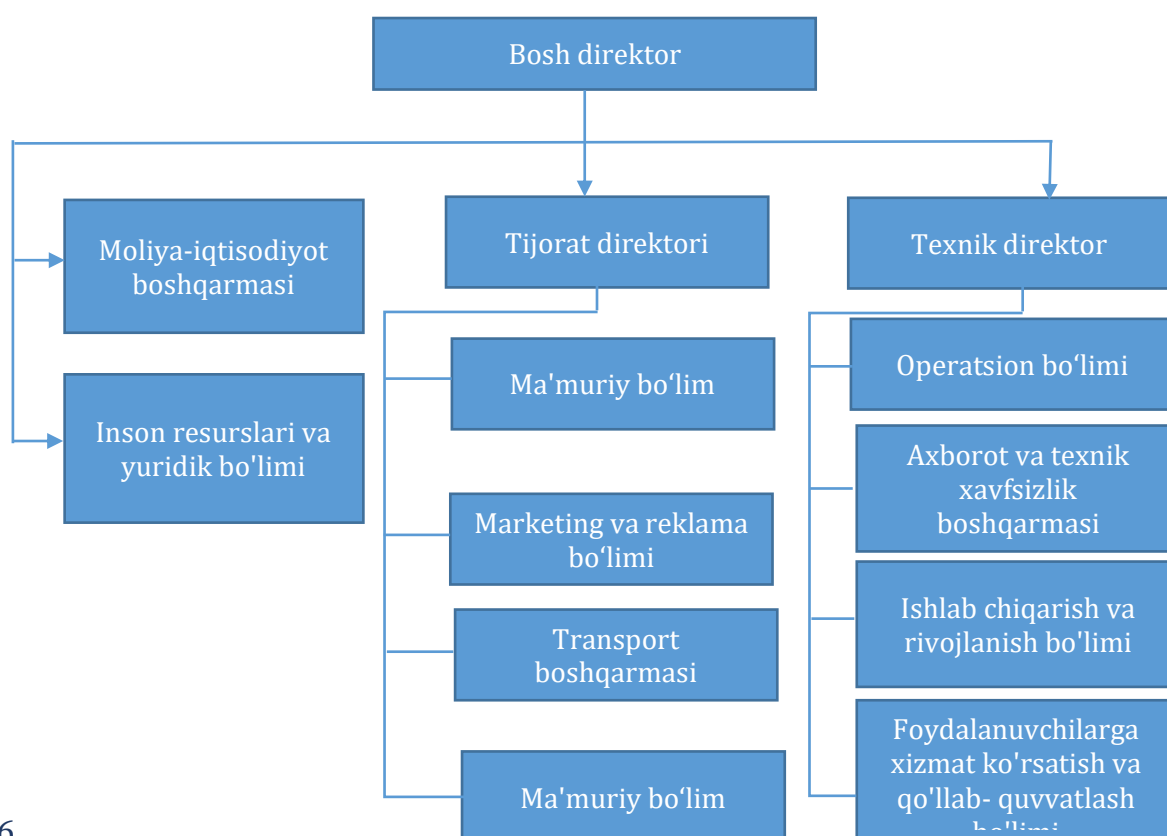
Kalit so‘zlar: boshqaruv, intellektual resurslar, intellektual resurslarni boshqarish, raqamli iqtisodiyot, boshqaruv tizimining komponentlari

Kirish. Mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni faol rivojlantirish, barcha tarmoqlar va sohalarda, eng avvalo, davlat boshqaruvi, ta’lim, sog‘liqni saqlash va qishloq xo‘jaligida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

O‘zbekistonda zamonaviy iqtisodiyotdagi ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlar, bozor munosabatlarini shakllanishi, mavjud mulkchilik va xo‘jalik yuritish shakllarining kengayishi, mamlakatning iqtisodiy sohadagi o‘rni va rolining ahamiyati, raqamli iqtisodiyotni shakllantirish va korxonalar ishini intellektuallashtirishga olib keladi[1]. Demak, korxonalarining faoliyatida intellektual resurslar asosiy o‘rinni egallaydi[3]. Intellektual resurslar shaffof

raqobatning asosiy sohalaridan biriga aylandi, unda iqtisodiy faoliyatning barcha sub'ektlari - kichik firmalardan tortib yirik korporatsiyalar ham ishtirok etadi[5]. Bu holat intellektual resurslarni samarali boshqarish bugungi kunda raqamli iqtisodiyot shakllanayotgan sharoitda iqtisodiyotda qanday ahamiyat kasb etishini oldindan belgilab beradi [7]. Intellektual resurslarni aniqlashning turli yondashuvlarini o'rganish intellektual resurslar toifasining ta'rifini shakllantirish imkonini berdi va korxonaning intellektual resurslari tuzilishi modelini ishlab chiqishga imkon berdi. Ushbu modelga ko'ra, intellektual resurslar - bu korxonaning raqobatbardoshligining o'sishini ta'minlaydigan quyidagi tarkibiy qismlar: inson, tashkiliy, iste'molchi yoki mijoz. Intellektual resurslarning bunday tarkibiy qismlarga bo'linishi ularning korxonada raqobatbardoshligini ta'minlashdagi roli bilan bog'liq[2].

Uslubiyat. Inson resurslari - sanoat korxonasi darajasida shakllangan va inson resurslarining xususiyatlarini aks ettiruvchi bilimlarning yig'indisi va tashkiliy resurslar to'plangan intellektual mulk va bozor aktivlarini ifodalaydi; iste'molchi yoki mijoz resurslari korxonada boshqaruvning zamonaviy darajasini ta'minlashga hissa qo'shadi, nomoddiy va ko'rinmas yumshoq omillarning tobora ortib borayotgan ahamiyatida ifodalangan korporativ aloqa va o'zaro ta'sir tizimlarini tavsiflaydi[4].

1-rasm – IT korxonasi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi sxemasi

Shunday qilib, IT korxonasining tashkiliy tuzilmaning turli elementlari va bo'linmalari o'rtasidagi aloqalarni ajratish va muvofiqlashtirish uchun aniq belgilangan tizimga ega[6]. IT korxonasi yuridik shaxs bo'lib, mustaqil balansga ega, o'z nomidan mulkiy va shaxsiy nomulkiy huquqlarga ega bo'lishi va majburiyatlarni olishi, bank muassasalarida hisob-kitob, valyuta va boshqa hisobvaraqlar ochishi, o'z muhri va shtamplariga ega bo'lishi mumkin. nomi, xo'jalik faoliyatini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan boshqa muhrlar va rekvizitlar[8].

IT korxonasining 2020–2022 yillardagi asosiy texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlari jadvalda keltirilgan.

Ko'rsatkich nomi	2020	2021	2022	Mutlaq o'zgarish (+/-)		O'sish sur'ati, %	
				2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Tovarlarni, ishlarni, xizmatlarni sotishdan tushgan tushumlar, mln. so'm	22740	25896	20359	3 156	-5 537	113,88	78,62
Tovarlarni, ishlarni, xizmatlarni sotish qiymati, mln. so'm	21985	25311	12996	3 326	-12315	115,13	51,35
Yalpi foyda, mln. so'm	755	585	7363	-170	6 778	77,48	1258,63
Ma'muriy xarajatlar, mln. so'm	–	–	5820	0	5820	–	–
Savdo xarajatlari, mln. so'm	–	–	–	0	0	–	–
Sotishdan olingan foyda (zarar), mln. so'm	755	585	1543	-170	958	77,48	263,76
Joriy faoliyatdan olingan foyda (zarar), mln. so'm	305	83	611	-222	528	27,21	736,14
Investitsion, moliyaviy va boshqalardan olingan foyda (zarar). tadbirlar, mln. so'm	228	173	272	-55	99	75,88	157,23
Soliqdan oldingi foyda (zarar).	77	90	339	13	249	116,88	376,67
Sof foyda (zarar), mln. so'm	77	90	337	13	247	116,88	374,44
Ish haqi fondi, mln. so'm	314,88	414	494,16	99,12	80,16	131,48	119,36

“COMPUTER SCIENCE AND ENGINEERING TECHNOLOGIES”

International scientific and technical conference on October 14-15, 2022.

Web: <http://journal.jbnuu.uz/>

Xodimlar soni	41	50	58	9	8	121,95	116,00
O'rtacha ish haqi, mln. so'm	0,64	0,69	0,71	0,05	0,02	107,81	102,90
Mehnat unumdorligi	554,63	517,92	351,02	-36,71	-166,90	93,38	67,77

Tashkilotning statistik hisobi va hisoboti ma'lumotlari asosiy ko'rsatkichlar va ularning darajasini tashkil etuvchi omillarning tendentsiyalarini chuqur o'rganish uchun ishlatiladi.

Umuman sanoat yoki milliy iqtisodiyot uchun makroiqtisodiy statistikani o'rganish tashkilotning ishlashi uchun tashqi sharoitlarni va iqtisodiy va moliyaviy risklar darajasini baholash uchun zarurdir.

Adabiyotlar

1. Formation of informational educational environment. Turakulov O.X., JU Abduraxmanovich, EB Saydullayevich, ... Ilkogretim Online 20 (4)

2. Active Model of Ruling Education. O.X. Turakulov, Z.R. Axmedov, KK Hamzayev Eastern European Scientific Journal

3. Kayumov O.A., Efficiency of Using Smart Technologies in Teaching Technical Sciences in Higher Educational Institutions. Middle european scientific bulletin. Volume 17, October 2021, Pages 133-137.

4. Development of Professional Creativity of Professional Teachers in Professional Courses on The Basis of E-Pedagogy Principle S.K. Pozilova, M.T Мирсалиева, O.A. Kayumov Proceedings of the 8th International Conference on Education and Training

5. Scientific and theoretical basis of development and introduction of innovative methods in inclusive education. A.A. Rustamovich, Kayumov O.A., Ulug'murodov Shoh Abbos Baxodirovich, Universum: психология и образование, 46-48

6. Interaktiv intellektual elektron ta'lim resursini yaratish orqli talabalarning mustaqil ishini tashkillashtirish. O.A. Kayumov Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish.

7. Interaktiv intellektual elektron ta'lim resursidan o'quv va mustaqil ish jarayonlarida foydalanish metodikasi. O.A. Kayumov, research and education 1 (2), 14-21

8. Model of creating interactive intellectual electronic education resources. O.A. Kayumov, ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 12 (4), 464-469